

Työryhmän kokous 19.11.2018

Aika	19.11.2018, klo 9.00-12.00		
Paikka	Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, nh. Kristian		
Jäsenet	Nimi	Läsnä	Poissa
	Neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi (puheenjohtaja)	X	
	Pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki	X	
	Ylitarkastaja Björn Johansson	X	
	Johtava asiantuntija Sanna-Mari Karjalainen	X	
	Ryhmäpäällikkö Markus Kauppinen		X
	Ylitarkastaja Karoliina Meurman	X	
	Yli-insinööri Jaana Rajakko	X	

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Käsisammuttimien vaatimukset

Suomessa hiilidioksidikäsisammuttimen kaulus maalataan harmaaksi. Kyse on ilmeisesti kansallisesta vaatimuksesta, joka voi nostaa hiilidioksidisammuttimien myyntihintaa. Kaasupullojen tunnistamista koskevassa standardissa (SFS-EN 1089-3:2011 Kuljetettavat kaasupullot. Kaasupullojen tunnistaminen (pois lukien nestekaasu). Osa 3: Värimerkinnät) kuitenkin todetaan, ettei standardi koske kannettavia sammuttimia.

Käsisammuttimista keskustellaan enemmän seuraavassa kokouksessa.

2.1 Palovaroittimet

Palovaroitin on keskeinen tuote laitelain soveltamisen ymmärtämisen kannalta. Laitelain kautta määrittyvät palovaroittimien tuotevaatimukset. Toisaalta palovaroittimelta edellytettävillä ominaisuuksilla on vahva kytkös pelastuslakiin. Pelastuslain kautta tulevat palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitovelvoitteet.

Pöytäkirja

SM1955

31.01.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Koska tässä yhteydessä on palovaroittimien tekninen asetus uusittava, nousevat myös palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitoasiat keskusteluun. Palovaroittimien hankintavastuuseen kuuluu palovaroittimen ominaisuuksien lisäksi niiden sijoittaminen ja riittävä lukumäärä. Nämä asiat on tärkeä säilyttää pelastuslain puolella, koska asiat ovat silloin pelastusviranomaisen valvontavastuulla.

Tuotteena

Palovaroitinstandardissa SFS-EN 14604 on vaatimus varavirtalähteen toiminnalle koskien niitä palovaroittimia, joissa on sisäänrakennettu varakäyntiteholähde sekä jotka on tarkoitettu yhdistettäväksi ulkoiseen virtalähteeseen. Käytännössä vaatimus koskee sähköverkkoon kytkettäviä palovaroittimia, jolloin varavirtalähde varmistaa laitteen toiminnan sähkökatkojen varalta. Koska yksittäinen palovaroitin voidaan korvata muulla palonilmaisulaitteella, joka yleensä on osa jonkinlaista järjestelmää, koskee sitä myös vaatimus toiminnan varmistamisesta sähkökatkojen varalta.

Palovaroitinstandardissa ei ole vaatimuksia palovaroittimien ketjuttamiselle. Palovaroittimen savuherkkyydelle on samat vaatimukset riippumatta ilmaisintekniikasta.

Palovaroittimen äänihälytyksen voimakkuus on tällä hetkellä säädetty sekä palovaroittimen teknisessä asetuksessa (291/2009) tuotevaatimuksena (85 dBA kolmen metrin etäisyydellä) että palovaroittimen sijoittamis- ja kunnossapitoasetuksessa (239/2009) toiminnallisena vaatimuksena (hälytysäänen tulee kuulua asunnon kaikkiin osiin). Koska palovaroitinstandardin noudattaminen on pakollista EU:n rakennustuoteasetuksen kautta, ei palovaroittimen tekniselle asetukselle ole sellaisenaan enää tarvetta.

Lähes kaikki nykyisin markkinoilla olevat palovaroittimet ovat optisia, ainoastaan kaksi maahantuojaa tuo enää maahan ionisaatioon perustuvaa paristopalovaroitinta. Syy ionipalovaroittimien maahantuonnin vähäisyyteen voi olla niille tuleva kierrätysmaksu, joka on 1.80 €/kpl. Optisilla palovaroittimilla kierrätysmaksu määräytyy kilohinnan perusteella. Markkinoille on nyt tullut todella pienikokoisia palovaroittimia.

Hankkiminen ja asentaminen

Se, että asunnossa pitää olla palovaroitin, säädetään pelastuslain 17 §:ssä. Velvoite kohdistuu huoneiston haltijaan eli asukkaaseen ja koskee kaikkia asuinhuoneistoja. 1.2.2009 lähtien uudisrakentamisessa on edellytetty asuntoihin, pieniin majoitustiloihin ja hoitolaitoksiin, päiväkoteihin sekä puisiin (P2 –luokan rakennukset) 3-4 kerroksisiin työpaikkarakennuksiin sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia. Uudisrakentamisessa palovaroittimet asennetaan nykyisin rakennukseen jo rakennusvaiheessa rakennusten paloturvallisuusasetuksen (848/2017) mukaisesti. Tällöin sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien asentamisvelvoite on rakennuksen rakentajalla.

Alun perin palovaroitinvelvoite on käsittänyt yhden paristokäyttöisen palovaroittimen asuntoa kohden. Hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen säätäminen asukkaalle perustui siihen näkemykseen, että asukkaalla oli parhaimmat mahdollisuudet hoitaa velvoite ja vaikuttaa lopputulokseen.

Pöytäkirja

SM1955

31.01.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Palovaroittimien hankintavelvoitetta tarkennettiin, kun 1.1.2010 lähtien palovaroitin on tullut olla asunnon jokaisessa kerroksen tai tason alkavaa 60 m² kohden. Vanhimmat asennetut sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet eivät välttämättä täytä nykyistä vaatimusta riittävästä määrästä palovaroittimia. Asukkaat ovat joutuneet hankkimaan omia paristokäyttöisiä palovaroittimia sähköverkkoon kytketyn lisäksi.

Ongelmat palovaroittimien virheellisestä sijoittamisesta tai liian vähäisestä lukumäärästä ilmenevät useimmiten sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien osalla. Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien sijoittaminen suunnitellaan osana rakennuksen sähkösuunnittelua. Tällöin asukas ei voi vastata palovaroittimen oikeasta sijoittamisesta. Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien ST –kortin asennusohjeen mukaan palovaroittimet tulee asentaa omaan ryhmään. Aikaisemmin palovaroittimia asennettiin esim. valaistuksen kanssa samaan ryhmään, jolloin palovaroittimien toiminnassa saattaa esiintyä EMC –häiriöitä (sähkömagneettisia).

Sähköverkkoon liitettyjen palovaroittimien sijoittamiselle tarvittaisiin nykyistä parempi ohjeistus. Vaihtoehtoina voisi olla kansallinen SFS –standardi palovaroittimen sijoittamisesta, ST –kortin päivittäminen tai sijoittamisen huomioiminen myös pienjänniteasennusten standardissa SFS 6000:ssa.

Useat eri tahot ovat esittäneet, että palovaroittimien sijoittamista tulisi säädellä nykyistä tarkemmin. Muun muassa SPEK ja OTKES ovat esittäneet, että palovaroitin tulisi olla jokaisessa makuuhuoneessa ja poistumisreitillä eli neliömäärän sijasta huonetilan toimintojen mukaisesti.

Kunnossapito

Palovaroittimen kunnossapitovelvoitteesta säädetään pelastuslain 12 §:ssä. Alun perin säädöstä valmistellessa kaikki palovaroittimet olivat paristokäyttöisiä ns. irtotavaraa, jonka hankinta ja kunnossapito silloin luettiin kuuluvan huoneiston haltijan eli asukkaan vastuulle.

Sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet on tulkittu yhdessä eri tahojen (SM, Tukes, YM) kanssa olevan osa rakennuksen sähköjärjestelmää ja palovaroittimien siten olevan taloyhtiön hallintaan kuuluvia laitteita. Tällöin sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien kunnossapito kuuluisi taloyhtiölle. Sekä Kiinteistö- että Isännöitsijäliitto ovat esittäneet, että asunto-osakeyhtiöissä taloyhtiö voisi vastata kaikkien palovaroittimien hankkimisesta ja niiden kunnossapidosta. Jo nykyisin taloyhtiö voi ottaa palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitoasiat hoitaakseen vapaaehtoisesti.

Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteesta ei ole kuitenkaan säädetty erikseen, joten näistä säätäminen voisi selkeyttää sääntelyä. Palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitovelvoitteita on tarve selkeyttää erityisesti taloyhtiöissä. Asunto-osakeyhtiölain mukaisesta vastuunjaosta on tehty taulukoita, joissa on huomioitu myös palovaroittimet. Vastuunjakautumisesta on tarve pyytää oikeusministeriön kanta asiaan. Ratkaistavana on muun muassa se, miten vastuut jakautuvat asukkaan hankkimien lisäpalovaroittimien osalta esim. silloin, kun aikoinaan palovaroittimen on asentanut rakennuttaja ja palovaroittimien määrää tulisi lisätä tai on jo lisätty asunnossa.

Palovaroittimien osalta on tarve kartoittaa nykytilanne sekä hankinta- että kunnossapitovelvoitteen osalta rakennustyyppikohtaisesti. Puutteet

palovaroittimissa voivat olla erilaisia eri rakennustyypeissä (omakotitalot, taloyhtiöt, vuokratuloyhtiöt). Kyselytutkimusten mukaan palovaroitin olisi lähes jokaisessa asunnossa, mutta tulipalotilastot antavat ymmärtää asian olevan toisin.

Jos palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitovastuu siirrettäisiin haltijalta omistajalle, tulisi pohtia hankintavelvoitteen lisäksi kunnossapitovelvoitteen toteutuminen käytännön tasolla esim. kenelle viat ilmoitetaan ja mikä on vikatapauksien päivystysvalmius. Rakennuksen omistajan velvoite ei voi tarkoittaa jatkuvaa seurantaa. Velvoite voisi tarkoittaa käytännössä sitä, että esim. viiden vuoden paristot vaihdetaan viiden vuoden välein ja palovaroittimet vaihdetaan uusiin ennen niiden ”parasta ennen” – päivystä.

Käyttöohjeet

Palovaroittimen mukana on tultava laitteen käyttöohjeet. Ohjeissa on oltava tiedot palovaroittimen asentamisesta, sijoittamisesta, kunnossapidosta, testauksesta sekä hävittämisestä. Käyttöohjeen kielivaatimus suomen tai ruotsin kielellä ei vielä tarkoita sitä, että käyttöohjeen sisällön on vastattava kansallista soveltamistapaa. Koska samaa tuotetta tuodaan Kiinasta useaan maahan, ovat palovaroittimen käyttöohjeet usein laadittu jonkin toisen maan markkinoita varten. Tämä tulee esiin esim. kunnossapito-ohjeistuksessa, jonka mukaan palovaroittimen toimintakunto tulisi testata kerran viikossa (Englannin ja Skotlannin ohjeistus).

Jos tuotteen mukana on toimitettava käyttöohjeet, oletetaan automaattisesti, että niitä noudatetaan. Yleensä vaatimustaso tuotteen käyttöohjeessa on korkeammalla kuin säädösten minimitaso. Velvoitteen noudattamisen kannalta on eri asia toimia lainsäädännön vastaisesti kuin tuotteen käyttöohjeen vastaisesti, jos tuotteen käyttöohje on tiukempi kuin lainsäädäntö. Toisaalta ei voida vaatia ainoastaan, että tuotetta on käytettävä sen käyttöohjeen mukaisesti, vaan palovaroittimen osalta tarvitaan jatkossakin vähimmäissääntelyä.

3. Laitelaki ja asetukset, yhteenveto muutostarpeista

Työryhmän työ aloitettiin vuoden alussa kokoamalla laitelain ja sen nojalla annettujen asetusten säädösmuutostarpeita. Lähes kaikki laitelain soveltamiseen liittyvät asiat on nyt käyty läpi kertaalleen. Työryhmän valmistelussa ei ole tullut esille perusteita laajentaa sääntelyä nykyisestä. Olennaiset tuotevaatimukset olisi varmaankin järkevä jaotella tuoteryhmäkohtaisesti.

Henkilösuojaimien vaatimusten osalta tuotevaatimukset on jaoteltu erikseen kuluttajille tarkoitetuille tuotteille ja työssä käytettäville ammattilaistuotteille. Sähkö- ja painelaitteiden osalta tuotevaatimukset tulevat pääosin EU-tason sääntelystä. Sähköturvallisuuslaissa ja painelaitelaissa oleva käyttö- ja olosuhdevalvonta on kansallista sääntelyä.

Pelastustoimen laite –sanapari olisi hyvä hävittää tässä yhteydessä, koska nimi antaa väärän kuvan sääntelyn soveltamisalasta.

3.1 Markkinavalvonta

Tuotteiden markkinavalvonnan osalta olisi kenties mahdollista viitata markkinavalvontalakiin, joka on puhdas menettelylaki. Markkinavalvontalaissa on säädetty mm. valvontakeinoista ja –menettelyistä, tällöin niistä ei tarvitsisi

Pöytäkirja

SM1955

31.01.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

säätää erikseen laiteissa. Markkinavalvontalakiä sovelletaan jo usealla Tukesin valvontasektorilla ja olisi järkevää, että valvontaviranomaisen toimintatavat ja –menettelyt olisivat kaikilla valvontasektoreilla yhdenmukaisia. Markkinavalvontalaki säätelee mm. viranomaisen toimivaltuudet. Markkinavalvontalaissa on myös sääntelyä koskien tuotevalmistajia mm. tilojen pääsyyvaatimukset ja tietojen antovelvoite.

TEM kannattaa viittausta markkinavalvontalakiin. Tulee vielä tiedustella TEM:stä, mitä viittaaminen tarkoittaisi teknisessä mielessä ja onko heillä jo kokemuksia markkinavalvontalain soveltamisesta.

Lisäksi on selvitettävä, miten lain menettelyt soveltuisivat käytännön valvontatyöhön pelastustoimen laitesektorilla. Todennäköisesti ratkaisuna voisi olla sellainen, jossa kaikki tuotteisiin liittyvät kiellot ja pakkokeinot toteutettaisiin markkinavalvontalain mukaisesti ja paloturvallisuustuotteiden käyttö- ja olosuhdevalvonta säädettäisiin erikseen laiteissa sähköturvallisuuslain ja painelaitelain mukaisesti.

Tuotevalvonnan osalta on otettava huomioon se, että osa paloturvallisuustuotteista on samalla rakennustuotteita, joihin sovelletaan EU:n rakennustuoteasetusta. EU:n rakennustuoteasetuksen ja CE –merkinnän ulkopuolelle jäävät väestönsuojalaitteet, joiden tuotevaatimukset ovat kansallista sääntelyä. Väestönsuojalaitteiden osalta tulee vielä selvittää, olisiko viittaaminen lakiin eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012) mahdollista. Tämä laki on valmisteltu rakennustuotteille, joille ei voida käyttää CE-merkintää. YM valmistelee tällaisille tuotteille tuotekohtaiset asetukset tuotevaatimuksista. Tuotehyväksyntälain soveltamisesta on keskusteltava YM:n kanssa.

Häkävaroittimiin ei ole tullut uusia ajatuksia. Poistumisreittivalaisimien osalta sääntelyssä on samanlainen rakenne kuin palovaroittimissa. Paloturvallisuustuotteet eivät yleensä ole itsessään vaarallisia, mutta puutteet niissä voi aiheuttaa varaa.

Tulisijojen osalta on esitetty tarvetta tarkemmalle sääntelylle. Selvitettävä, onko tulisijojen tuotestandardeissa joitakin luokkia, joista pitäisi kansallisesti valita käytettävä vaatimustaso. Kysytään asiaan Tukesin Johanna Aholalta.

Savunpoistosta ei tulla valmistelemaan lakitasoa tarkempaa sääntelyä, koska säädöstarpeet liittyvät savunpoiston suunnitteluun eikä tuotevaatimuksiin. Savunpoistolaitteiden harmonisoitujen EN –tuotestandardien sisältämissä vaatimustasoluokissa on vaihtelua ja kaikki luokat eivät sovellu Suomessa käytettäviksi. Lähtökohtaisesti Suomessa esimerkiksi savunpoistoluukun kyky avautua lumikuormalla pitää valita kohdekohtaisesti valitsevien olosuhteiden mukaan. Savunpoistoluukkuja koskevan kansallisen soveltamisstandardin SFS 7024 mukaan kattoluukkujen suositusvaatimustaso Suomessa olisi SL 500 (avautuminen lumikuorman vaikutuksesta).

3.2 Valvonnan maksullisuus

Valvontamaksut eivät ole käytössä Tukesissa asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten osalta. Kemikaaliturvallisuuslain mukainen valvonta on Tukesissa maksullista, mutta tämä valvonta luonteeltaan erilaista, kun siinä valvotaan lupaehtojen noudattamista. Tuotteiden osalta markkinavalvontalaissa ei otettu käyttöön maksullisuutta ja valvonnasta laskuttamista. Ehdotus EU:n markkinavalvonta-asetukseksi sisältää myös

Pöytäkirja

SM1955

31.01.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

hallinnollisia maksuja. Tällöin valvontamaksuilla katetaan myös muitakin kuluja kuin tuotteen osto- ja testauskuluja.

Tuotevalvonnan osalta valvonnan maksullisuutta tulee pohtia, koska osa toiminnanharjoittajien toiminta on piittaamattomuutta. Lähtökohtana on, ettei viranomaisen ole testauslaitos. Toiminnanharjoittajien on varmistuttava tuotteidensa vaatimustenmukaisuudesta ilman viranomaistestauksia.

Käytännössä viranomaisvalvonta on riskiperusteista. Yrityksiä, joiden tuotteissa on aikaisemmin havaittu puutteita, seurataan tarkemmin. Tällöin hallinnolliset maksut olisivat sanktioluonteisia. Kuluttajatuotteissa ei ole rikosoikeudellisia sanktioita.

4. Työryhmän toimikauden jatkaminen

Tavoitteena on saada lakiesitys eduskuntaan vielä kevätistuntokaudella mutta kuitenkin niin, että esityksen käsittelee uusi eduskunta. Hankkeen toimeksiannossa on mukana myös paloturvallisuustuotteiden asetusten päivitykset. Kytkös lakiuudistuksen ja tuoteasetusten välillä on kiinteä. Myös tuotteiden kunnossapitoasiat on mietittävä tässä yhteydessä, jotta nämäkin asetukset saadaan päivitettyä heti joustavasti.

Työryhmän alkuperäinen toimikausi päättyy vuoden 2018 lopussa. Työryhmälle haetaan jatkoaikaa vuoden 2019 loppuun.

5. Kokouksen päättäminen

Työryhmän vuoden viimeinen kokous siirrettiin tiistaille 4.12.2018 klo 9-12, jotta kaikki pääsevät osallistumaan siihen.

Kotitehtävänä on katsoa esim. muiden maiden paloturvallisuustuotteiden sääntelyä, jotta jokaiselle tuoteryhmälle saataisiin olennaisin tuotevaatimus laitelakiin. Tällöin ei esim. sammutuspeitteelle tarvitsisi säätää omaa asetusta.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Neuvotteleva virkamies, puheenjohtaja

Kirsi Rajaniemi

Yli-insinööri

Jaana Rajakko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 31.01.2019 klo 11:54. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

Valtioneuvoston hankeikkuna

